

Κριτική
στον 2 εσθκ-44/1 εν. 80

Συνεργασίες

Είναι υπέρτατη τιμή και εξαιρετική διάκριση που τὰ Ἑλληνικά Ταχυδρομεία κυκλοφόρησαν τὸν προηγούμενο μήνα ειδικούς φακέλους με τὴ φωτογραφία τοῦ Γιάννη Κονδυλάκη καὶ που χρησιμοποίησαν ειδικὴ σφραγιδα. Αὐτὴ ἡ εξαιρετικὴ τιμὴ ἔγινε στὸ μεγάλο συμπατριωτὴ μας, στὸ μεγάλο συγγραφέα καὶ διακεκριμένο δημοσιογράφο, κατὰ τὴν ἡμέρα τῶν ἐγκαινίων τῆς Ἐκθέσεως Βιβλίου δημοσιογράφων - συγγραφέων, ποὺ ὀργάνωσε ἡ Ἐνωσὴ Συντακτῶν Ἀθηνῶν, στὴ μνήμη Ἰωάννου Κονδυλάκη, τοῦ πρώτου προέδρου τῆς.

Στὶς 6 Δεκεμβρίου, ἡμέρα τῶν ἐγκαινίων, στὰ Ταχυδρομικὰ Γραφεῖα τῆς χώρας τὸ κοινὸ εἶχε σχηματίσει οὐρές γιὰ νὰ προμηθευτεῖ τὸ φάκελλο μετὴ φωτογραφία τοῦ Ἰωάννου Κονδυλάκη καὶ νὰ σφραγίσει τὰ γραμματόσημα μετὴ ειδικὴ σφραγιδα μετὸ ὄνομά του. Στὸ φάκελλο, δίπλα ἀπὸ τὴ φωτογραφία τοῦ Ἰωάννου Κονδυλάκη εἶναι ἀνοικτὸ ἓνα βιβλίο ἀπὸ τὰ ἀθάνατα λογοτεχνικὰ ἔργα του καὶ κάτω ἀπὸ τὴ φωτογραφία ἀναγράφεται «Ἐκθεση Β.βλίου δημοσιογράφων - συγγραφέων στὴ μνήμη Ἰωάννου Κονδυλάκη, 1914-1979, 6.12.1979». Ἡ σφραγιδα μετὴ τὴν ὁποία σφραγίζονται τὰ γραμματόσημα λέγει: «Ἐκθεση Βιβλίου δημοσιογράφων - συγγραφέων μελῶν τῆς ΕΣΗΕΑ (Ἐνώσεως Συντακτῶν Ἡμερησίων Ἐφημερίδων Ἀθηνῶν) στὴ μνήμη Ἰωάννου Κονδυλάκη 1914-1979 Ἀθῆναι 6.12.79».

Στὴν ἐκθεση στὴν ὁποία ἐξετέθησαν 1.300 τόμοι βιβλία, τιμήθηκαν ἐκτός ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Κονδυλάκη καὶ ἄλλοι διακεκριμένοι δημοσιογράφοι συγγραφεῖς, μέλη τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν, ὁ Κ. Παλαμᾶς, ὁ Γ. Ξενόπουλος, ὁ Σ. Μυριβίλης, ὁ Δ. Καμπούρογλου, ὁ Ζ. Παπαντωνίου, ὁ Ι. Κορδάτος, ὁ Μ. Ἄννιος, ὁ Κ. Οὐράνης, ὁ Δ. Κόκκινος, ὁ Σ. Σκίπης καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Τὴν ἐκθεση στὴ μεγάλη αἴθουσα τελετῶν τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν ἐγκαινίωσε στὶς 6 Δεκεμβρίου ὡρὰ 6.30 ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Κωνσταντῖνος Τσάτσος. Παρέστησαν ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς, ὁ Δήμαρχος Ἀθηνῶν, ἀρχηγὸι κομμάτων, ὑπουργοί, τὸ προεδρεῖο τοῦ Συλλόγου τῶν Βιαννιτῶν τῆς Ἀθήνας «Ὁ Διαβάτης» καὶ πολλὸς κόσμος τῶν γραμμάτων.

Στὴν προσφώνηση τοῦ προέδρου τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν κ. Γ. Ἀναστασάπουλου καὶ στὴν ἀντιφώνηση τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Τσάτσου δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ λεχθοῦν καὶ λίγα γενικὰ περὶ δημοσιογραφίας, Ὁ πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως ἀνέφερε πόσοι μεγάλοι διανοούμενοι καὶ συγγραφεῖς θεωροῦσαν γι' αὐτοὺς τιμητικὴ τὴν ἰδιότητα τοῦ δημοσιογράφου. «Εἶμαι δημοσιογράφος καὶ δὲν τὸ παρατρέχω» ἔγραφε ὁ μεγάλος μας Κ. Παλαμᾶς. «Αἰσθάνομαι τὸν ἐαυτὸ μου δημοσιογράφο» ἔλεγε ὁ Γ. Ξενόπουλος. «Περσφανεῖσθε μετὰ τὸ ὄνομα χρόνια τῆς ζωῆς μου θήτευσαν στὴ δημοσιογραφία» ἔλεγε ὁ Κ. Βάρναλης. Ἄλλὰ εἶναι τάχα συμπτωματικὸ κατέληξε, ὅτι ὁ πρῶτος πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Συν-

τακτῶν ἦταν ὁ «Διαβάτης», ὁ Ἰωάννης Κονδυλάκης, στὴ μνήμη τοῦ ὁποίου ἀφιερώνεται καὶ ἡ σημερινὴ ἐκθεση; Ἀπαντώντας ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Τσάτσος ὑπογράμμισε ὅτι σ' ἄλλους τοὺς πολιτισμένους λαοὺς ἡ δημοσιογραφικὴ λογοτεχνικὴ παραγωγὴ βαδίζον ἀπαλλήλα. Μόνον ἡ κακὴ δημοσιογραφία προσέθεσε καὶ ἡ κακὴ λογοτεχνία δὲν παντρεύονται. Ἄλλὰ ἡ καλὴ λογοτεχνία καὶ ἡ καλὴ δημοσιογραφία εἶναι ἀδελφές. Καὶ ἀνέφερε ὅτι ὁ Ζολᾶ καὶ ὁ Μπαλζάκ ἦταν δημοσιογράφοι καὶ ὅτι ὁ Γκαίτε καὶ ὁ Σίλλερ ἔβγαζαν ἐφημερίδα.

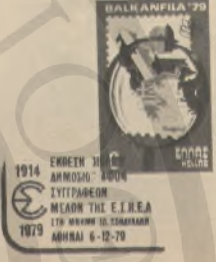
Στὸ κέντρο τῆς ἐκθέσεως ἦταν τοποθετημένη μιὰ διτρίνα μετὴ τὴν ἐνδειξη «Οἱ Δάσκαλοι». Στὴ διτρίνα αὐτὴ

εἶτὴ καὶ πλέον ἐργασίαν ἔπαθα υπερέκπωση καὶ ψυχασθένεια, μοῦ ἐδόθη δὲ ἡ συμβουλὴ τῶν γιατρῶν νὰ ἀλλάξω περιβάλλον καὶ νὰ διακόψω τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν. Ἦλθον εἰς τὴ Κρήτη. Δυστυχῶς ἡ ἀθλιότης καὶ αἱ δυσχέρειαι τῆς συγκοινωνίας καὶ ἄλλα ἐμπόδια δὲν με ἀφήκαν νὰ μεταβῶ καὶ διαμείνω ἐπὶ τινος καιρὸν εἰς ἓνα ὑψηλὸ μέρος ὡς ἔχω ἀνάγκη. Οὔτε κατοικίαν οὔτε τροφὴν θὰ ἠδυνάμην νὰ εὐρω εἰς τοιοῦτον μέρος. Καὶ αὐτὸ τὸ χωριὸ ὅπου ἐγεννήθη καὶ ὅπου θὰ εὐρίσκα τὴν περιποίησιν τῶν συγγενῶν (ἀγνώστων καὶ αὐτῶν ἕνεκα τῆς μακρᾶς μου ἀπουσίας) μοῦ κατέστη ἀπροσπέλαστον. Ἀπέχει μετὴ τὴν κατάστασιν τῶν δρόμων 16 ὥρες μετὴ ἡμῶ-

FIRST EXHIBITION BOOK PRESS AND WRITERS

ΕΚΘΕΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ - ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΟΝΔΥΛΑΚΗ 1914 - 1979 ΑΘΗΝΑΙ 6 - 12 - 79

Ἡ ΕΣΗΕΑ τίμησε τὸν Ι. Κονδυλάκη

Ὡρίζονται τὰ ἔργα τοῦ Ι. Κονδυλάκη τοῦ Π. Νιρβάνα καὶ τοῦ Δ. Καμπούρογλου. Φωτογραφίες καὶ χειρόγραφα ἐπιστολῆς τοῦ Κονδυλάκη ἐκτίθενται στὴν ἴδια διτρίνα. Μιὰ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἀνηψιὸ τοῦ Ἀντώνη Κολολάκη εἶναι γραμμένη ἀπὸ τὸν ποιητὴ τὴν Ι. 2.1918 τὴν ὡρὰ ποὺ περιμένε τὸ βαπορὶ νὰ ἀναχωρήσει γιὰ τὴν Κρήτη. Τοῦ ζητᾶ νὰ τακτοποιήσει διάφορες μικροχρηματικὲς ὑποθέσεις τοῦ ἀνπάθει τίποτα. Ἡ ὑγεία τοῦ Κονδυλάκη εἶχε ἀρχίσει νὰ κλονίζεται καὶ ἀναχωρῶντας γιὰ τὴν Κρήτη εἶχε τὸ προαίτημα τοῦ θανάτου. Αὐτὸς ἦταν καὶ ὁ κύριος λόγος τοῦ ταξιδιοῦ του. Ἦθελε νὰ ταφεῖ στὴν Κρήτη καὶ συγκεκριμένα στὴ γενετείρᾶ του τὴν Ἄνω Βιάννο ποὺ τόσο πολὺ ἀγάπησε καὶ πρόβαλε μετὰ τὰ ἀθάνατα λογοτεχνικὰ του ἔργα στὸ πανελλήνιο.

Ἄλλη ἐπιστολὴ τοῦ Κονδυλάκη γραμμένη ἀπὸ τὰ Χανιά στὶς 26.8.1919 στὸν τότε πρόεδρο τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν ἀναφέρει: Μετὰ τριακοντα-

νον. Ἐκ τῆς μακρᾶς μου ἐργασίας οὐδὲν ἀποταμίευμα ἔχω ὡς ἐννοεῖται. Εἰς τὸ Ἡράκλειο ὅπου ἔμεινα ἐβελτιώθη ἡ ὑγεία μου καὶ ἠδυνήθη νὰ ἐργασθῶ. Ἀλλὰ πάλι ἔχειροτέρευσε. Σκέπτομαι νὰ μεταβῶ εἰς τὸ χωριὸν μου, ἀλλὰ δὲν θέλω λόγῳ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας μου νὰ δίδω βάρος στοὺς συγγενεῖς μου, θὰ εἶμαι δὲ ἐκεῖ ἐστερημένος καὶ ἱατρικῆς φροντίδος. Στὴ συνέχεια τῆς ἐπιστολῆς του ἀναφέρει ὅτι σκέπτεται νὰ ἔλθῃ στὴν Ἀθήνα, ἀλλὰ ἐπειδὴ λόγῳ τῆς καταστάσεως τῆς ὑγείας του δὲν θὰ μπορεῖ νὰ ἐργαστεῖ, ζητᾶ νὰ τοῦ ἐξασφαλίσει ἡ Ἐνωσὴ Συντακτῶν μιὰ θέση σ' ἓνα νοσοκομεῖο ὡς ἄπορος. «Δὲν ἔχω οὔτε θέλω ἄλλην ἀξίωσιν», καταλήγει. Καὶ στὸ ὑπερόγραφο: «Δὲν θέλω νὰ θεωρηθῶ ὡς παραπονούμενος, ἀφοῦ οὐδὲν κατ' οὐδὲν ἔχω περᾶπονόν». Δίπλα στὴν ἐπιστολὴ ἔχει τοποθετηθεῖ δακτυλογραφημένο σημείωμα Ἐνώσεως Συντακτῶν στὸ ὁποῖο ἀναφέρονται τὰ ἐξῆς: Φωνὴ ἀπελπισίας καὶ μᾶθημα ὑψηλοῦ ἤθους τοῦ πρώτου προέδρου τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν. Πόση μεγαλοσύνη, σεμνότητα, ταπεινότητα καὶ μετριοφροσύνη δείχνει ὁ Δάσκαλος τοῦ περῶν λόγου, ὁ δημιουργὸς τοῦ «Πατούχα», ὁ ὑπέροχος χρονογράφος στὴν ἐπιστολὴ του!».

Στὴν ἐκθεση σὲ ἄλλο μέρος τῆς αἴθουσας ἦταν ἀναρτημένο πρακτικὸ γενικῆς συνέλευσης τῆς Ἐνώσεως Συντακτῶν τῆς 25.2.1916 στὴν ὁποία ἀπο-

φασίστηκε νά γιορταστοῦν τὰ 25 χρόνια δημοσιογραφικῆς ζωῆς τοῦ Ἰωάννου Κονδυλάκη. Ὁ τότε πρόεδρος τῆς Ἑνώσεως Συντακτῶν Ἀριστος Καμπάνης διαδεκριμένος λόγιος καὶ αὐστηρὸς κριτικὸς, τόσο αὐστηρὸς πού εἶχε τῆ φήμη «πὼς δὲν ἔλεγε γιὰ κανένα ποτέ καλὸ λόγο» εἰσηγούμενος τὸ θέμα εἶπε, ὡς ἀναγράφεται στὰ πρακτικά: «Ὁ Ἰωάννης Κονδυλάκης ἐπὶ 25 χρόνια ἔχει δώσει δείγματα σπανίας πνευματικῆς προσφορᾶς. **Εἶναι ὁ**

πρῶτος τῶν πεζογράφων καὶ ὁ λευκότερος τῶν δημοσιογράφων. Εἶπε πάντα τὴν ἀλήθεια μὴ **καμφθῆς** πρὸ οὐδενός».

Στὴ διάρκεια τῶν ἐγκαινίων τῆς ἐκθέσεως ὁ διευθυντῆς τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑνώσεως Συντακτῶν κ. Παν. Πατρίκιος, ὁ διακεκριμένος αὐτὸς διανοούμενος καὶ ὁ ἀκούραστος ὀργανωτῆς τῆς ἐκθέσεως, ἀμιλώντας σὲ εὐρὺ κύ-

κλο πνευματικῶν ἀνθρώπων ἀκούστηκε νά λέει: Φυσικά, ὁ Κονδυλάκης ὡς λογοτέχνης εἶναι ἀνώτερος τοῦ Καζαντζάκη. Καὶ πρόσθεσε τονίζοντας μιά μιὰ τίς λέξεις του: «**Διήγημα** σὰν τοῦ Κονδυλάκη δὲν ὑπάρχει στὴν παγκόσμια λογοτεχνία».

Αὐτὸς ἦταν ὁ Κονδυλάκης ὡς δημιουργὸς καὶ ὡς ἄνθρωπος.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΖΑΜΟΥΖΑΚΗΣ